

Калина-Теодора Гаврилів

Національний університет «Львівська політехніка»,

аспірант кафедри архітектури та реставрації

e-mail: kalyna.gavryliv@gmail.com

orcid: 0000-0001-7328-8349

ЗАМОК У СТАНІ ТРИВАЛОЇ РУЇНИ ТА ЗАХОДИ, СПРЯМОВАНІ НА ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ

© Гаврилів К.-Т. 2021

<https://doi.org/10.23939/sa2021.02.001>

У статті сформовано дефініції “замок в стані тривалої руїни” та “архітектурна ревіталізація”. Розглянуто перелік заходів спрямованих на збереження пам’яток архітектури, а саме консервація, реставрація, музеєфікація, пристосування, ремонт (реставраційний), ревалоризація, реабілітація, регенерація, ревіталізація, реконструкція, відбудова, відтворення, реновація та ознакування, щодо їх застосування на прикладі замків в стані тривалої руїни. Визначено, які з перелічених варіантів підходять для збереження даного типу споруд, а які слід відкинути.

Ключові слова: замок, замок у стані тривалої руїни, ревіталізація, архітектурна ревіталізація, збереження, консервація, реставрація.

Постановка проблеми

Розмаїття пам’яток архітектури та варіаційний ряд архітектурних інтервенцій, що мають на меті збереження та використання об’єктів культурної спадщини, спричинили до виникнення низки таких термінів, як реставрація, реновація, регенерація, ревалоризація, ревіталізація, реновація та інших. Одна частина термінів є внесена в офіційні державні документи, інша частина використовується в теорії та практиці для більш чіткого пояснення дій, які виконуються на об’єкті, бо регламентовані терміни не охоплюють увесь спектр можливостей збереження та розвитку пам’яток архітектури.

Замок в стані тривалої руїни – це не типовий вид споруд, а кожен його комплекс та об’єкт є цінним і унікальним, тож варто “приміряти” вище наведені заходи щодо збереження пам’яток до замку в руїні, для визначення необхідності та доцільності їх застосування на об’єкті такого типу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Терміни, що характеризують допустиму діяльність, пов’язану із втручанням у пам’ятки архітектури, визначають Закон України “Про охорону культурної спадщини” та ДБН А.2.2-14-2016 “Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію пам’яток архітектури та містобудування”. Проте наукова спільнота послуговується і низкою інших термінів, що несуть дещо інше смислове навантаження, проте не суперечать встановленим законам та нормам. Науковці М. Бевз у своїй дисертаційній праці (Бевз, 2004) систематизує та обґрунтовує види науково-проектних робіт при регенерації історичних містобудівних комплексів, О. Рибчинський розкриває тему ревіталізації на прикладі середмістя (Рибчинський, 2017), поняттєву розмитість деяких термінів та відсутність фахових нормативів констатує О. Пламєницька (Пламєницька та ін., 2019). Питання щодо способів та методів збереження, власне, замків у стані тривалої руїни піднімають К. Гаврилів (Гаврилів, 2020), П. Мольскі (Molski, 2020) та низка науковців, які публікують свої праці в наукових збірниках

“Trwala ruina” під редакцією Б. Шмигіна та “Current issue in research, conservation and restoration of historic fortification” під редакцією М. Бевза.

Мета статті

Сформувати дефініції “замок у стані тривалої руїни” та “архітектурна ревіталізація”. Розглянути перелік заходів щодо збереження пам’яток архітектури та визначити доцільність їх застосування при роботі із замками в руїні.

Виклад основного матеріалу

Середньовічний оборонний замок різними мовами звучить так: “zamek” польською, “castle” англійською, “castello” італійською, “die Burg” німецькою, “château” французькою, “pils” латинською. Базуючись на визначеннях терміна “замок” А. Мардера (Мардер, 1995) та Г. Кадатца (Kadatz, 1980, р. 59), формується наступна дефініція: *замок* – це замкнений комплекс оборонних об’єктів (мурів, башт, валів, ровів, бастіонів тощо), житлових, культових і господарських будівель пізнього середньовіччя, зведений за державним замовленням для контролю та охорони навколишніх територій і кордонів у XIII–XIV ст. Замки виникали на місці дитинців та у стратегічних місцях добре придатних для оборони (на скелях, островах, висотах, оточених водою територіях і т. ін.). Починаючи з XVI ст. із розвитком вогнепальної зброї, централізацією влади та вдосконаленням житлових умов, відбувається перебудова замків у палаци. Замки, які не пройшли трансформацію та перестали використовуватися людиною для її потреб, занепали та зруйнувалися.

Для характеристики об’єктів, які довгий період перебувають у стані руїни, польські науковці використовують термін “trwala ruina” – тривала руїна. За А. Мардером “руїна – зруйнована споруда, комплекс, поселення, що перебуває в стані руїни” (Мардер, 1995). Отже, *тривала руїна* – це зруйнована споруда, комплекс, поселення, що перебуває в стані руїни на протязі тривалого часу (десятиліття, століття). Поєднуючи терміни “замок” та “тривала руїна”, отримуємо “замок у стані тривалої руїни” – замок, що внаслідок руйнації під час облоги чи втрати своїх оборонних функцій у період XVI–XVII ст. був покинутий, не набувши нових власників, занепадає та прийшов до стану руїни, яку ми спостерігаємо сьогодні. “Тривала руїна” використовується для характеристики замків у руїні двох типів: перші – ті, що перебувають у руїні законсервованій часом, тобто руйнівні процеси тривали доти, доки дозволяла матеріальна структура, і врешті збереглися лише добре укріплені ділянки; другі – це приведені до стану тривалої руїни, тобто руїни замків, які було цілеспрямовано законсервовано в тому стані, в якому вони збереглися, і облаштовано для екскурсійного відвідування.

Цікаво згадати одне публіцистичне видання Великої Британії “Wild Guide”, яке для характеристики замків в руїні, які розташовані далеко від міської інфраструктури, використало словосполучення “wild ruins”, що у перекладі звучить як “дикі руїни” (Hamilton, 2015).

Тож як діяти з такими об’єктами? Закон України “Про охорону культурної спадщини” визначає способи втручання в пам’ятки архітектури задля їх збереження, що характеризуються як “сукупність науково обґрунтованих заходів” та залучають наступні дії: консервація, музеєфікація, пристосування, реабілітація, ремонт, реставрація.

Консервація – обов’язковий пункт для збереження такого типу споруди як замок. Розрізняють два види консервації пам’яток архітектури: тимчасову консервацію, що перешкоджає швидким руйнівним процесам на пам’ятках і супроводжується встановленням підпорок, улаштуванням накриття та ін.; та довгострокову консервацію – систему інженерних заходів, таких як “укріплення підвалів, фундаментів та основних несучих конструкцій, усунення деформацій, біологічний захист тощо, з попередніми інженерно-технологічними обстеженнями та архітектурними дослідженнями” (ВВР, 2000). О. Пламеницька відзначає, що “окремим видом консервації пам’яток архітектури є консервація споруд, які дійшли до нас у зруйнованому стані і отримали статус пам’яток як руїн”

(Мардер, 1995). Консервація не лише перешкоджає подальшим руйнуванням, але й забезпечує збереження автентичної складової пам'яток.

Реставрація має на меті “розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів” (ВВР, 2000). У випадку із замками в стані тривалої руїни варто говорити про фрагментарну реставрацію, бо цілісна реставрація призведе до відбудови замкового комплексу, що є недопустимим кроком, враховуючи відсутність достатньої кількості інформації про оригінальний вигляд споруди.

Музеєфікація – це власне той метод, який доцільно використовувати у замках, що перебувають у стані тривалої руїни, тобто приведення їх до стану екскурсійного відвідування в тому об'ємно-просторовому вигляді, в якому вони зберігся до моменту освоєння. Звісно попередньо необхідно провести ліквідацію аварійного стану, очистку від біонаростів та насипів ґрунту, консервацію та реставрацію фрагментів, опрацьовувати шляхи доступу на об'єкт та місця розкриття видових точок. Попри те музеєфікований об'єкт, який є придатним для туристичного відвідування, вимагає стоянки для авто та автобусів, інформаційного пункту для відвідувачів, місця перекусу, що по суті формує комплекс музею під відкритим небом.

Метод *приспосовування* успішно використовується на українських теренах: замки в Олеську, Золочеві, Збаражі функціонують як музеї. Тут присутні як відтворені інтер'єри попередніх епох, так і колекційні виставки. Саме в таких функціонуючих замках періодично проводиться *ремонт (реставраційний)*, який “передбачає систематичне та своєчасне підтримання експлуатаційних якостей частин пам'ятки” (Мінрегіон, 2017). Власне ДБН на реставрацію пам'яток архітектури визначає термін “ремонт реставраційний”, а ЗУ “Про охорону культурної спадщини” – “ремонт”. Просто ремонтні роботи не можуть проводитися на пам'ятці архітектури, адже важливим пунктом є збереження автентичності та історичного вигляду, тому, використовуючи дефініцію “ремонт реставраційний”, акцент відразу ставиться на низці вимог щодо матеріалів та технік при проведенні ремонтних робіт.

Спорідненим терміном до приспосовування можна вважати *реабілітацію*, проте на противагу першому реабілітація має на меті відновлення втраченої функції, а не запровадження нової. Тож, працюючи з замками в стані тривалої руїни, метод реабілітації застосовувати недоцільно і в принципі не актуально, а приспосовувати під певні функції можна лише окремі збережені приміщення.

Дефініцію “*реконструкція*” ДБН А.2.2-3-2014 “Склад та зміст проектної документації на будівництво” визначає як “перебудову введеного в експлуатацію в усталеному порядку об'єкту будівництва, що передбачає зміну його геометричних розмірів та/або функціонального призначення” (Мінрегіон, 2014). Цей термін відсутній у ЗУ та ДБН, що стосуються робіт на пам'ятках архітектури, і це справедливо, якщо реконструкцію трактувати як вище наведене визначення. Проте варто зазначити, що Ризька хартія, яка була сформована під час регіональної конвенції у 2000 р. за участі України, повна назва якої “Ризька хартія про автентичність та історичну реконструкцію культурної спадщини” містить у своїй назві дефініцію “реконструкція” поряд із “автентичність”. Тут “реконструкція” вживається у значенні “відновлення” втраченого елемента, споруди, тощо. Адже у перекладі з латини слово “econstruction” означає “відновлення конструкції”.

Польські науковці використовують два терміни – *відбудова* (до об'єктів, що були знищені в один момент унаслідок стихійного лиха чи антропогенного фактору) та *відтворення* (до об'єктів, що занепадали протягом років). Спостерігаючи різницю у значеннях, можна стверджувати, що відбудовувати доцільно те, що достовірно відомо як саме будівля виглядала перед моментом руйнації, а у випадку втраченої споруди, про яку є лише згадка про її існування – “відтворення”, оскільки нічого іншого як “творення”, іншими словами “фантазування” щодо втраченого об'єму бути не може, а ідея втілення в життя є недоцільною. Тож відтворення краще залишати на рівні гіпотез. В українському законодавстві місію відбудови приймає на себе реставрація, яка передбачає відновлення втрачених елементів.

Повертаючись до методу реставрації, яка застосовується в містобудівному масштабі, використовуємо термін “регенерація”, що вже фігурує у реставраційному ДБН. Замок відноситься до історичних пам’яткових містобудівних комплексів, тож, маючи на меті відновити архітектурно-розпланувальну структуру та композиційну цілісність замку в стані тривалої руїни, шляхом трасування фундаментів та фрагментарним доповненням, можна говорити про його регенерацію. За М. Бевзом підвидами робіт із регенерації є ревалоризація, ревіталізація та музеєфікація (Бевз, 2004, д. 5.15). *Ревалоризація* на перший план виводить ідею архітектурно-художньої та історичної цінності споруди чи комплексу, а *ревіталізація* – їх ефективне використання.

Термін “ревіталізація” входить в ужиток у сферу архітектури наприкінці XX – на початку XXI ст. Визначення формують українські науковці: М. Бевз (Бевз, 2004), В. Вечерський (Вечерський, 2003), ревіталізація середмістя – В. Рибчинський (Рибчинський, 2017). Польща навіть затвердила закон про ревіталізацію (Ustawa o rewitalizacji, 2015), у якому йдеться про виведення територій із кризового деградованого стану задля добробуту місцевих громад та економіки загалом. Коли йдеться про історичні об’єкти в стані тривалої руїни, що роками занепадають та ігноруються суспільством, то необхідний комплексний підхід, щоб повернути життя на об’єкт та зберегти автентичний вигляд. “Відновлення” по-латинськи перекладається “re...”, а життя – “vita”, тобто відновлення життя, або іншими словами “ревіталізація”, яка в цьому випадку вимагає конкретних архітектурних рішень. *Архітектурна ревіталізація* – це сукупність науково обґрунтованих заходів, що супроводжують процес виведення території, комплексу чи об’єкта з деградованого стану з метою збереження й адаптації до сучасних потреб для ефективного використання історико-культурної спадщини. Хоч ревіталізація ще офіційно не увійшла в перелік заходів щодо збереження пам’яток архітектури, проте “практика свідчить, що роботи, кваліфіковані як “ревіталізація”, мають місце в професійній діяльності і що у фаховому середовищі відбувається їх певна рефлексія, яка, однак, ще не набула форми наукового критичного аналізу” (Пламєницька та ін., 2019).

Поряд із вже досить солідним списком заходів, що сприяють збереженню та функціонуванню пам’яток архітектури, науковці послуговуються ще такими термінами як-от реновація, реінтеграція, рекомпозиція, реституція, санація, ознакування, створення копії, ретроверсія та інші, що несуть в собі різне смислове навантаження. Зупинимо свою увагу на двох із перелічених заходів.

Термін *реновація* з латинської “renovo” перекладається як “оновлення”. Названий метод вважають спорідненим з ревіталізацією, проте науковці все ж вкладають у процес реновації дещо різний зміст, відповідно до типу об’єктів, із якими працюють (Пламєницька та ін., 2019). Спостерігаючи за європейською практикою впровадження в законсервовані автентичні замки в стані тривалої руїни відверто нових об’єктів, які все ж залишаються додатковими і не дисонують із історичним комплексом “оновлюючи” простір, можна характеризувати як реновація. Дотримуючись цього вважаємо, що метод впровадження в пам’ятки архітектури конструкцій із металу, скла та інших матеріалів, не притаманних автентичному об’єкту, що чітко висвітлюють період свого встановлення і не створюють бутафорії, варто називати *реновацією*.

І ще одним важливим методом при роботі із замками в стані тривалої руїни є *ознакування*. Навіть якщо об’єкт не має достатньо фінансування для протиаварійних чи консерваційних робіт і покривається чагарниками, то ознакування є найдешевшим та найбільш доступним способом для розкриття інформаційного змісту об’єкта в руїні. За прикладом подачі через інформаційний стенд із графічним зображенням на склі гіпотетичної реконструкції руїн тріумфальної арки у місті Карнантум (Австрія), встановлений на відповідній відстані від об’єкта, відвідувачі мають чітке розуміння про вигляд та масштаб споруди, що розташовується перед ними у зруйнованому вигляді. Наслідуючи дану ідею, інформаційні стенди такого плану були встановлені на руїнах Середнянського замку та Наляб у Королево на Закарпатті. Ще одним видом ознакування є трасування, тобто розкриття фундаментів втраченого архітектурного об’єкта, що представляє планувальну структуру пам’ятки. Метод ознакування загалом можна вважати підвидом робіт із музеєфікації.

Переглянувши низку заходів зі збереження пам'яток архітектури, звертаємо увагу, що в назві ДБН “Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування” вжито напрямок, власне, реставрації пам'яток, хоча реставрація є лише одним із заходів збереження та відновлення об'єкта. Термін “реставрація” виник ще в добу Відродження, проте результат реставраційної діяльності не завжди передбачав відтворення автентичного вигляду споруди, але все ж відбувалися дії, спрямовані на збереження об'єкта (Цитович, 2004). В Україні сьогодні, говорячи про реставрацію замків в стані тривалої руїни, маємо на увазі виконання заходів щодо їх збереження. У країнах Європи цю функцію виконує термін “консервація”. На цьому прикладі добре видно, на які із заходів щодо збереження пам'яток ставиться наголос.

Торкнувшись наведеної теми, доцільно згадати і про назву Закону України “Про охорону культурної спадщини”. О. Федорович та К. Рубановський звертають увагу, що, вживши у назві закону дефініцію “охорона”, роль спадщини в Україні звужується до вантажу, який треба оберігати. Ситуацію виправлено у самому визначенні терміна “охорона культурної спадщини”, де залучено заходи по збереженню, відновленню та освоєнню пам'ятки. На противагу у світі використовується термін “heritage development” – управління спадщиною, що відразу спрямовує на конкретні дії щодо ефективного використання історичного архітектурного надбання. В українському законодавстві в такий спосіб опускається момент розвитку об'єкта спадщини, чого дотримується розвиток як місцевої громади, так і країни загалом (Федорович та ін., 2019).

Висновки

Сформувавши дефініцію замку у стані тривалої руїни та розглянувши низку заходів зі збереження пам'яток архітектури, доходимо висновку, що до названого типу споруд варто застосовувати наступні методи: консервацію, фрагментарну реставрацію, фрагментарне пристосування, музеєфікацію, ознакування, ревіталізацію, регенерацію, реновацію. Пропонується відкинути реабілітацію та відбудову, бо ні функція, ні первісний об'ємно-просторовий вигляд не можуть бути повернені такому типу споруд. В архітектурну ревіталізацію вкладаємо дії, спрямовані на якнайкраще представлення пам'ятки, що досягаються архітектурними методами задля можливості туристом відвідати об'єкт, оглянути його та зрозуміти.

Загалом ідея збереження замку в стані тривалої руїни повинна базуватися на трьох головних позиціях – це консервація, фрагментарна реставрація та ревіталізація, тобто збереження автентичної складової та відновлення життя на об'єкті.

Бібліографія

Бевз М. В., 2004. *Методологічні основи збереження та регенерації заповідних архітектурних комплексів історичних міст*. Дис. ... д-ра арх. Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури.

Верховна Рада України, 1964. *Міжнародна хартія з охорони й реставрації нерухомих пам'яток і визначних місць (Венеціанська хартія)*. [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_757#Text> [Дата звернення 30 липня 2021].

Верховна Рада України, 2000. *Ризька хартія про автентичність та історичну реконструкцію культурної спадщини*. [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_260#Text> [Дата звернення 30 липня 2021].

Відомості Верховної Ради України, 2000. *Закон України Про охорону культурної спадщини*. [online] (Останнє оновлення 16 жовтня 2020) Доступно: <zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> [Дата звернення 4 березня 2021].

Гаврилів К.-Т. М., 2020. *Ревіталізація замкових руїн: європейський досвід*. Current issue in research, conservation and restoration of historic fortification, 12. Chelms – Lviv. с. 73–85.

Мардер А. П., 1995. *Архітектура. Короткий словник-довідник*. За ред. А. П. Мардера. Київ: “Будівельник”.

- Мінрегіон України, 2014. *ДБН А.2.2-3-2014 Склад та зміст проектної документації на будівництво*.
- Мінрегіон України, 2017. *ДБН А.2.2-14-2016 Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування*.
- Пламєницька О., Гнатюк Л., Гуменюк І., 2019. *Методичні підходи до ревіталізації та реновації історичних будівель (аналіз досвіду)*. Теорія та практика дизайну. Дизайн архітектурного середовища, 3. С. 36–56.
- Рибчинський О. В., 2017. *Формування і ревіталізація середмість історичних міст України*. Док. арх. Національний університет “Львівська політехніка”.
- Федорович О., Рубанський К., 2019. *Економіка спадщини: посібник для малих громад*. ТОВ “Знати про Карпати”.
- Цитович В., 2004. *Реставрація: між парадигмою і теорією*. Пам'ятки України, 2. С. 30–57.
- Hamilton D., 2015. *Wild Ruins. The Explorer's Guide to Britain's Lost Castles, Follies, Relics and Remains*. [online] Доступно: <https://issuu.com/wildswimming/docs/wruins_book_all_pages_lr_sample2> [Дата звернення 21 липня 2021].
- Kadatz H., 1980. *Taschenbuch der Künste. Wörterbuch der Architektur*. VEB E.A. Seemann Verlag Leipzig.
- Molski P., 2020. *A Historic Ruin – Interventions and their Conditions*. Protection of cultural heritage, 10. С. 61–72.

References

- Bevz M., 2004. *The Methodological Bases for the Preservation and Regeneration of Protected Architectural Zones of Historical Towns (The Example of Western Ukraine)*. Dis. dock. arch. Kharkiv State Technical University of Construction and Architecture.
- Verkhovna Rada Ukrayiny, 1964. *International charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (The Venice Charter)*. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_757#Text> [Date of reference 30 July 2021].
- Verkhovna Rada Ukrayiny, 2000. *Riga Charter on Authenticity and Historical Reconstruction in Relationship to Cultural Heritage*. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_260#Text> [Date of reference 30 July 2021].
- Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny, 2000. *Law of Ukraine On the Protection of Cultural Heritage*. [online] (Last updated 16 October 2020) Available at: <zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> [Date of reference 4 March 2021].
- Gavryliv K.-T., 2020. *Revitalization of castle ruins: European experience*. Current issue in research, conservation and restoration of historic fortification, 12. Chelm – Lviv. S. 73–85.
- Marder A., 1995. *Architecture. Brief Dictionary-Reference*. Za red. A. P. Marder. Kyiv: “Budivelnik”.
- Minrehion Ukrayiny, 2014. *State building codes. SBC A.2.2-3-2014 Composition and content of design documentation for construction*.
- Minrehion Ukrayiny, 2017. *State building codes. SBC A.2.2-14-2016 The composition and content of scientific and design documentation for the restoration of architectural monuments and urban planning*.
- Plamenytska O., Gnatiuk L., Gumeniuk I., 2019. *Methodical approaches to re-vitalization and renovation of historical build-ings (analysis of experience)*. Teoriya ta praktyka dizaynu. Dizayn arkhitekturnoho seredovyscha, 3. S. 36–56.
- Rybchynskiy O., 2017. *The formation and revitalization of the downtown historic towns of Ukraine*. Dok. arkh. Natsional'nyy universytet “L'vivs'ka politekhnikha”.
- Fedorovych O., Rubans'kyi K., 2019. *Heritage Economics: A Handbook for Small Communities*. TOV “Znaty pro Karpaty”.
- Tsytovykh V., 2004. *Restoration: between paradigm and theory*. Pam'yatky Ukrayiny, 2. S. 30–57.
- Hamilton D., 2015. *Wild Ruins. The Explorer's Guide to Britain's Lost Castles, Follies, Relics and Remains*. [online] Available at: <https://issuu.com/wildswimming/docs/wruins_book_all_pages_lr_sample2> [Date of reference 21 July 2021].
- Kadatz H., 1980. *Taschenbuch der Künste. Wörterbuch der Architektur*. VEB E.A. Seemann Verlag Leipzig.
- Molski P., 2020. *A Historic Ruin – Interventions and their Conditions*. Protection of cultural heritage, 10. S. 61–72.

Kalyna-Theodora Gavryliv

Lviv Polytechnic National University,

Post-Graduate student of the Department of Architecture and Conservation

e-mail: kalyna.gavryliv@gmail.com

orcid: 0000-0001-7328-8349

A CASTLE IN A STATE OF LONG-TERM RUIN AND MEASURES AIMED AT ITS PRESERVATION

© Gavryliv K.-T., 2021

In the article, the definitions “castle in a state of long-term ruin” and “architectural revitalization” are given. A list of measures aimed at preserving architectural monuments from the standpoint of their application on castles in a state of long-term ruin is considered. The definitions characterizing permissible activities on architectural monuments specified in the Law of Ukraine “On the Protection of Cultural Heritage” and restoration State Building Standards, however, in theory and practice, much more concepts are used, since the regulated terms do not cover the entire range of possibilities for the preservation and development of architectural monuments. In their works, M. Bevz, A. Rybchynskyi, O. Plamenytska, P. Molski highlight measures for the preservation of architectural monuments.

Analyzing the history of the founding of defensive castles, their further restructuring and decline, we form a definition: a castle in a state of long-term ruin is a castle, as a result of destruction during a siege or loss of its defensive functions in the 16th–17th centuries was abandoned without acquiring new owners fell and came to the state of ruin that we can observe today.

Looking at conservation measures using the example of castles in a state of long-term ruin, we state the following positions: The conservation method is the main point for keeping castles in a state of long-term ruin. The restoration can only be applied fragmentarily, since a holistic restoration is akin to restoration, which is an unacceptable step, given the lack of sufficient information about the original appearance of the structure. Museumification is excellent, as a method of bringing a castle in ruins to a state suitable for an excursion visit, as well as designation, as a subspecies of museumification, accompanied by both information stands and tracing of foundations reveals the planning structure of the monument. Revitalization measures aimed at revitalizing the degraded space, and renovations, which give an authentic building a touch of novelty and emphasize the period of intervention in the monument are also important.

In general, the idea of preserving the castle in a state of long-term ruin should be based on three main positions such as conservation, fragmentary restoration and revitalization, that is, preserving the authentic component and returning life to the object.

Keywords: *castle, long-term ruin, a castle in the state of long-term ruin, preservation, conservation, restoration, revitalization.*